EÖTVÖS LORÁND EMLÉKNAP
2019. április 8. 10:00
Magyar Tudományos Akadémia
Borhy László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Tisztelt Előadók! Tisztelt Vendégek!

Sok szeretettel köszöntöm Önöket azon emléknap nyitóeseményén, amely Eötvös Loránd személyének kíván méltó emléket állítani. A mai napon, április 8-án van ugyanis száz éve annak, hogy a nagyszerű tudós, politikus, egyetemi tanár és akadémikus alkotó munkásságát nélkülözni kényszerülünk. Épp ezért, jelen alkalom kiemelt állomását képezi azon egész éves megemlékezés-sorozatnak, amelyet a nevéhez és munkásságához szorosan kötődő szervezetek indítottak érdemei megismertetésének céljával. A mai nap vállalása nem több és nem is kevesebb, mint hogy bemutassa azt a rendkívül szerteágazó tevékenységet, amely személyéhez köthető, a maga teljességében tárva figyelemre méltó életútját az érdeklődők elé.

Tisztelt Résztvevők!

Eötvös Loránd 1848-ban egy olyan korszak szülöttjeként jött világra, amely az egyes embert épp úgy kihívások elé állította, ahogy halálának ideje, a 20. század eleje a világ egészét tette próbára. Életét a magyar és világtörténelem olyan meghatározó eseményei keretezték, amelyek sosem kecsegtettek kiszámíthatósággal, sokkal inkább jellemezte őket a hatalmi viszonyok örökös változása.
Ilyen körülmények között jelentett biztos pontot számára az a családi minta, amely egész életét tekintve szilárd alapnak bizonyult, és amely saját jellemével összhangban nem hagyta tétlen sodródni.
Noha apja ösztönzésére kezdetben Eötvös Loránd is jogi tanulmányokba kezdett, érdeklődése párhuzamos tanulmányai révén mind inkább a természettudományok felé terelődött. Édesapja jellemét dicséri – és ezért utólag visszatekintve mi is hálásak lehetünk neki - hogy engedett fia akaratának, aki így végül Heidelbergben a kor nagy természettudósait hallgatva summa cum laude fokozattal doktorált. Ezt követően hazatért, hogy továbbvigye megkezdett fizikai kutatásait és tanári kinevezésre tegyen szert. A tanítás iránti elhivatottságát jelzi, hogy korai éveiben nem akadályozta a közvélemény azon furcsállkodása sem, amellyel egy bárói rang egyetemi tanári ambícióit kísérte. Egy évtizeddel azután, hogy 1873-ban, rendkívül fiatalon, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották, 1883-ban az Akadémia rendes tagja, majd valamivel később, 1889-ben elnöke lett.
Érdemei közt említendő, hogy élete során mindvégig tevékenyen munkálkodott az egyetemek megbecsülésének előmozdításáért, hiszen ezek az önálló gondolkodás elsajátításának letéteményeseit jelentették számára.

Nem véletlen, hogy 1891 és 1892 között a Budapesti Tudományegyetem - a mai Eötvös Loránd Tudományegyetem - rektori tisztségét tölthette be, apja nyomdokaiba lépve pedig 1894 júniusa és 1895 januárja között vallás- és közoktatási miniszterséget vállalt.
Ahogy az egész oktatás ügyét, úgy a szegény sorsú, tehetséges fiatalok sorsát is szívén viselte, támogatásuk céljával így jöhetett létre a báró Eötvös József Collegium. Eötvös Loránd ezen túl az egyén jellemét fejlesztő sporttevékenységek folytatását is aktívan szorgalmazta: nem csak a Budapesti Atlétikai Club (BEAC) alapítása, de a Magyar Turista Egyesület első elnöki posztja is az ő nevéhez fűződik. Szenvedélyes hegymászó és természetjáró tevékenységének emlékét a Báró Eötvös Loránd Menedékház őrzi. Élete alkonyát tekintve, az Akadémia elnöki székétől

való 1905-ös visszavonulását követően sem hagyott fel a tudomány művelésével: hátralevő éveit a tanításnak és fizikai kutatásainak szentelte.

Tisztelt Vendégek!

Mint az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora, őszinte büszkeséggel tölt el, hogy nem csupán Eötvös Loránd nevét viselhetjük, de ezzel együtt értékeit és az utókor számára hagyott örökségét is magunkénak tudhatjuk. Ahogy a latin bölcsesség tartja: Nomen est omen. Ez pedig olyan kötelezettség, amelynek öröm eleget tenni.
Összességében úgy gondolom, a mai nap nagyszerűsége éppen abban áll, hogy mindenki számára egyedülálló lehetőséget ad Eötvös Loránd örökségének megismerésére. A nap folyamán elhangzó színes előadások, filmvetítések, beszélgetések, a megtekinthető kiállítások valamint az ünnepélyes Eötvös Loránd emlékérme- és bélyeg kibocsátás mind érdemben járulnak hozzá a méltó megemlékezéshez. Az esemény támogatóinak ezúton is szeretném kifejezni hálámat, megköszönve a szervezők és előadók kiemelkedő szakmai munkáját. Külön köszönet illeti ezen kívül a Kedves Érdeklődőt, aki megtisztelő figyelme révén az Eötvös Lorándhoz kötődő múlt felidézésének meghatározó szereplője.
Az előttünk álló programokhoz tartalmas és élvezetes időtöltést kívánok!

Köszönöm a figyelmet!